

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักในการจัดการขยะที่เหมาะสมของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านขวัญเวียง เพื่อศึกษาระดับความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านขวัญเวียง และเพื่อศึกษาความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านขวัญเวียง ผลการศึกษาแสดงตามลำดับ ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักในการจัดการขยะที่เหมาะสมของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านขวัญเวียง
2. ระดับความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านขวัญเวียง
3. ความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านขวัญเวียง
4. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้านขวัญเวียง

4.1 ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักในการจัดการขยะที่เหมาะสมของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านขวัญเวียง

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดกลุ่มปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักในการจัดการขยะที่เหมาะสมของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านขวัญเวียง ดังนี้

4.1.1 ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยจิตวิทยา โดยปัจจัยส่วนบุคคลนั้น ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านขวัญเวียง ส่วนปัจจัยจิตวิทยา ได้แก่ ความรู้เดิม การสังเกตพิจารณา ความสนใจ ความตั้งใจพร้อมที่จะรับรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตาราง 1 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

เพศ	ปัจจัยส่วนบุคคล	ความถี่	ร้อยละ
ชาย		103	45.60
หญิง		123	54.40
รวม		226	100.00

ตาราง 1 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความถี่	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	106	46.90
ปริญญาตรี	85	37.60
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	35	15.50
รวม	226	100.00
อาชีพ		
รับราชการ	58	25.70
รับจ้าง	115	50.90
อื่น ๆ	53	23.50
รวม	226	100.00
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน		
น้อยกว่า 6 เดือน	20	8.80
7 เดือน - 1 ปี	57	25.20
1-3 ปี	57	25.20
มากกว่า 4 ปี	92	40.70
รวม	226	100.00

ตาราง 1 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามเพศ มีสัดส่วนของชาย และหญิงใกล้เคียงกัน โดยเป็นหญิง ร้อยละ 54.40 นอกนั้นร้อยละ 45.60 เป็นชาย ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่ต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 46.90 รองลงมาการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็น ร้อยละ 37.60 นอกนั้นอยู่ในระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 15.50 ส่วนใหญ่ประกอบ อาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 50.90 นอกนั้นรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 25.70 และประกอบอาชีพอื่น ร้อยละ 23.50 ระยะเวลาอาศัยในหมู่บ้านส่วนใหญ่อาศัยมานานกว่า 4 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.70 อยู่ ระหว่าง 7 เดือน – 1 ปี และ 1-3 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.20 เท่ากัน นอกนั้นมาอาศัยในระยษะเวลาน้อย กว่า 6 เดือน คิดเป็นร้อยละ 8.80

ตาราง 2 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหา
ขยะมูลฝอย

ประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาขยะมูลฝอย	ความถี่	ร้อยละ
เคยมีประสบการณ์ในรอบ 4 ปี	121	53.50
ไม่เคยมีประสบการณ์ในรอบ 4 ปี	105	46.50
รวม	226	100.00

ตาราง 2 แสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนที่เคยมีและไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาขยะมูลฝอยในรอบ 4 ปี มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน โดยร้อยละ 53.50 เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาขยะมูลฝอย นอกนั้นร้อยละ 46.50 ไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาขยะมูลฝอย

ตาราง 3 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ
ขยะมูลฝอย

ข้อมูลข่าวสาร	การรับรู้ข้อมูล		ความสนใจ	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1. ปัญหาขยะล้นเมือง	168	74.30	126	55.80
2. ความขัดแย้งระหว่างหน่วยงาน ที่กำลังจัดขยะ และชาวบ้านในเรื่องพื้นที่ กำจัดขยะ	144	63.70	106	46.90
3. การคัดแยกขยะมูลฝอย	170	75.20	151	66.80
4. นโยบายภาครัฐในการจัดการ ขยะมูลฝอย	139	61.50	102	45.10

ตาราง 3 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลข่าวสารในเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.20 รองลงมารับรู้ข่าวสารเรื่องปัญหาขยะล้นเมือง คิดเป็นร้อยละ 74.30 รับรู้ข่าวสารเรื่องความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานที่กำลังจัดขยะ และชาวบ้านในเรื่องพื้นที่กำจัดขยะ คิดเป็นร้อยละ 63.70 และรับรู้ข่าวสารเรื่อง นโยบายภาครัฐในการ

จัดการขยะมูลฝอย คิดเป็นร้อยละ 61.50 ส่วนความสนใจที่มีต่อข้อมูลข่าวสารนั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่สนใจเรื่อง การคัดแยกขยะมูลฝอย มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.80 รองลงมาสนใจเรื่อง ปัญหาขยะล้นเมือง คิดเป็นร้อยละ 55.80 สนใจเรื่อง ความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานที่กำจัดขยะ และชาวบ้านในเรื่องพื้นที่กำจัดขยะ คิดเป็นร้อยละ 46.90 และเรื่องนโยบายภาครัฐในการจัดการขยะมูลฝอยคิดเป็นร้อยละ 45.10

ตาราง 4 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามความถี่ในการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับขยะมูลฝอย

ประเภทสื่อ/แหล่งข่าวสาร	ความถี่ในการรับรู้ข่าวสาร					
	บ่อยครั้ง		บางครั้ง		ไม่เคย	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1. โทรทัศน์	139	61.50	82	36.30	5	2.20
2. วิทยุ	85	37.60	27	11.90	27	11.90
3. อินเทอร์เน็ต	61	27.00	90	39.80	75	33.20
4. หนังสือพิมพ์	44	19.50	151	66.80	31	13.70
5. นิตยสาร	17	7.50	111	49.10	98	43.40
6. วารสาร	14	6.20	64	28.30	148	65.50
7. ใบปลิว	15	6.60	78	34.50	133	58.80
8. แผ่นพับ	17	7.50	53	23.50	156	69.00
9. ไปสเตอร์	17	7.50	119	52.70	90	39.80
10. เสียงตามสายในหมู่บ้าน	46	20.40	137	60.60	43	19.00
11. เจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่นเจ้าหน้าที่เทศบาล	18	8.00	122	54.00	86	38.10
12. เพื่อน	48	21.20	130	57.50	48	21.20
13. ครู/อาจารย์	26	11.50	78	34.50	122	54.00
14. บุคคลในครอบครัว	45	19.90	126	55.80	55	24.30

ตาราง 4 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะมูลฝอยบ่อยครั้ง จากสื่อโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 61.50 รับรู้จากสื่อวิทยุ คิดเป็นร้อยละ 37.60 และรับรู้จากสื่ออินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 27.00 ส่วนการรับรู้จากสื่ออื่นๆ นั้น พบว่า มีการรับรู้ไม่มากนัก

ตาราง 5 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามความต้องการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับขยะมูลฝอย

ความต้องการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับขยะมูลฝอย	ความถี่	ร้อยละ
ความต้องการ		
ต้องการ	176	77.90
ไม่ต้องการ	50	22.10
รวม	226	100.00
ความสนใจ		
สนใจ	171	75.70
ไม่สนใจ	55	24.30
รวม	226	100.00
เนื้อหาที่สนใจ		
การแยกขยะมูลฝอยเปียกและแห้ง	68	39.80
การซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่	17	9.90
การแยกขยะมูลฝอยขายได้	42	24.60
การลดปริมาณขยะมูลฝอย	44	25.70
รวม	226	100.00

ตาราง 5 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีความต้องการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับขยะมูลฝอย คิดเป็นร้อยละ 77.90 ในขณะที่มีความสนใจการจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 75.70 โดยเรื่องที่กลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีความสนใจ ได้แก่ การแยกขยะมูลฝอยเปียกและแห้ง คิดเป็นร้อยละ 39.80 ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย คิดเป็นร้อยละ 25.70 ด้านการแยกขยะมูลฝอยขายได้ คิดเป็นร้อยละ 24.60 และการซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ คิดเป็นร้อยละ 9.90

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง

วิธีปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอย ในครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ การปฏิบัติ
การซื้อสินค้า และผลิตภัณฑ์			
1. สมาชิกในครัวเรือนของท่านนำตะกร้าหรือถุงผ้าไปซื้อของแทนการใช้ถุงพลาสติก	1.02	0.56	ปานกลาง
2. สมาชิกในครัวเรือนของท่านเลือกใช้ผลิตภัณฑ์แบบชนิดเติม เช่น น้ำยาปรับผ้านุ่ม น้ำยารีดผ้า น้ำยาล้างจาน	1.23	0.58	ปานกลาง
3. สมาชิกในครัวเรือนของท่านเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่ส่งคืนบรรจุภัณฑ์แก่ผู้ผลิตได้ เช่น ขวดน้ำดื่ม ขวดน้ำอัดลม	1.14	0.63	ปานกลาง
การจัดการขยะก่อนนำไปทิ้งและการกำจัดขยะ			
4. ครัวเรือนของท่านคัดแยกขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะอันตรายออกจากกันก่อนทิ้งลงถัง	1.11	0.67	ปานกลาง
5. ขยะประเภทมูลสัตว์ กระดูกสัตว์ใส่ลงในถังขยะร่วมกับขยะประเภทอื่นๆ โดยไม่มีการคัดแยกประเภท	0.98	0.70	ปานกลาง
6. ครัวเรือนมีการแยกขยะที่ยังสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อีก เช่น กระดาษ ขวดแก้ว โลหะ แยกไว้ต่างหากเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่	1.15	0.68	ปานกลาง
7. ขยะมูลฝอยพวกขวดแก้ว ขวดพลาสติก กระป๋อง หนังสือพิมพ์ที่ใช้แล้วท่านเก็บรวบรวมไว้เพื่อขายให้ผู้รับซื้อของเก่า	1.37	0.64	มาก
8. รวบรวมขยะอันตรายเช่น ถ่าน ไฟฉาย แบตเตอรี่ มือถือ หลอดไฟฟ้า ฯลฯ แล้วทิ้งร่วมกับขยะมูลฝอยทั่วไป	1.14	0.73	ปานกลาง
9. กำจัดขยะประเภทใบไม้แห้งด้วยการเผา	0.58	0.71	น้อย

ตาราง 6 (ต่อ)

วิธีปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอย ในครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ การปฏิบัติ
10. ถุงพลาสติกหรือกล่องโฟมใส่อาหารเมื่อใช้แล้ว กำจัดโดยการเผา	0.43	0.65	น้อย
11. ขยะมูลฝอยประเภทกระป๋องกำจัดโดยการฝังดิน	0.88	0.77	ปานกลาง
12. กำจัดขยะประเภทเศษอาหาร เศษผัก เศษผลไม้ โดยการนำไปฝังดิน ทำปุ๋ย หรือเลี้ยงสัตว์	1.05	0.71	ปานกลาง
รวม	1.01	0.69	ปานกลาง

ตาราง 6 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนผู้พักอาศัยในหมู่บ้านขวัญเวียงมีระดับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 1.01) พิจารณารายละเอียด พบว่า การจัดการที่อยู่ในระดับมากมีเพียงประเด็นเดียว คือ การจัดการกับขยะมูลฝอยพวกขวดแก้ว ขวดพลาสติก กระป๋อง หนังสือพิมพ์ที่ใช้แล้วโดยเก็บรวบรวมไว้ขายให้ผู้รับซื้อของเก่า (ค่าเฉลี่ย 1.37) ส่วนการจัดการที่อยู่ในระดับปานกลางมี 9 ประเด็น ได้แก่ การใช้ตะกร้าหรือถุงผ้าไปซื้อของแทนการใช้ถุงพลาสติก (ค่าเฉลี่ย 1.02) เลือกใช้ผลิตภัณฑ์แบบชนิดเติม เช่น น้ำยาปรับผ้านุ่ม น้ำยารีดผ้า น้ำยาล้างจาน (ค่าเฉลี่ย 1.23) เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่ส่งคืนบรรจุภัณฑ์แก่ผู้ผลิตได้ เช่น ขวดน้ำดื่ม ขวดน้ำอัดลม (ค่าเฉลี่ย 1.14) คัดแยกขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะอันตรายออกจากกันก่อนทิ้งลงถัง (ค่าเฉลี่ย 1.11) ขยะประเภทมูลสัตว์ กระดูกสัตว์ใส่ลงในถังขยะร่วมกับขยะประเภทอื่นๆ โดยไม่มีการคัดแยกประเภท (ค่าเฉลี่ย 0.98) การแยกขยะที่ยังสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อีก เช่น กระดาษ ขวดแก้ว โลหะ แยกไว้ต่างหากเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ (ค่าเฉลี่ย 1.15) รวบรวมขยะอันตราย เช่น ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่มือถือ หลอดไฟฟ้า ฯลฯ แล้วทิ้งร่วมกับขยะมูลฝอยทั่วไป (ค่าเฉลี่ย 1.14) ขยะมูลฝอยประเภทกระป๋องกำจัดโดยการฝังดิน (ค่าเฉลี่ย 0.88) และกำจัดขยะประเภทเศษอาหาร เศษผัก เศษผลไม้โดยการนำไปฝังดิน ทำปุ๋ย หรือเลี้ยงสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 1.05) และการจัดการขยะมูลฝอยที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย 2 ประเด็น ได้แก่ การกำจัดขยะประเภทใบไม้แห้งด้วยการเผา (ค่าเฉลี่ย 0.58) และการกำจัดถุงพลาสติกหรือกล่องโฟมใส่อาหารด้วยการเผา (ค่าเฉลี่ย 0.43)

4.1.2 ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย ปัจจัยสังคมและปัจจัยกายภาพ โดยปัจจัยสังคม ได้แก่ สภาพทางเศรษฐกิจ วิถีชีวิต ครอบครัว และผู้นำชุมชน ส่วนปัจจัยกายภาพ ได้แก่ สภาพสิ่งแวดล้อมภายในหมู่บ้าน ได้แก่ สถานที่ตั้งขยะ และระบบการจัดเก็บขยะของหมู่บ้าน แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตาราง 7 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามปัจจัยทางสังคม

ปัจจัยทางสังคม	ความถี่	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
1-4 คน	150	66.40
5-7 คน	62	27.40
มากกว่า 7 คน	14	6.20
รวม	226	100.00
ประเภทบ้านที่อาศัย		
ไม่ใช่บ้านเช่า	152	67.30
เป็นบ้านเช่า	74	32.70
รวม	226	100.00
พฤติกรรมการจัดการขยะของผู้นำชุมชน		
มีผลต่อการจัดการขยะ	77	34.10
ไม่มีผลต่อการจัดการขยะ	149	65.90
รวม	226	100.00
พฤติกรรมการจัดการขยะของเพื่อนบ้าน		
มีผลต่อการจัดการขยะ	108	47.80
ไม่มีผลต่อการจัดการขยะ	118	52.20
รวม	226	100.00
การทำอาหารรับประทานเองที่บ้าน		
ประจำทุกวัน	92	40.70
ไม่ทำ	45	19.90
ทำบางครั้ง	89	39.40
รวม	226	100.00

ตาราง 7 (ต่อ)

ปัจจัยทางสังคม	ความถี่	ร้อยละ
การซื้ออุปกรณ์ประกอบอาหาร		
ซื้อด้วยตนเองเป็นประจำ	94	41.60
ไม่ได้ซื้อด้วยตนเอง	62	27.40
ซื้อด้วยตนเองบางครั้ง	70	31.00
รวม	226	100.00
การซื้อของใช้ในครัวเรือน		
ซื้อด้วยตนเองเป็นประจำ	107	47.30
ไม่ได้ซื้อด้วยตนเอง	62	27.40
ซื้อด้วยตนเองบางครั้ง	57	25.20
รวม	226	100.00

ตาราง 7 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-4 คน คิดเป็นร้อยละ 66.40 มีบ้านที่อยู่อาศัยเป็นของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 67.30 พบว่าพฤติกรรมการจัดการขยะของผู้นำชุมชนและเพื่อนบ้าน ไม่มีผลต่อการจัดการขยะ คิดเป็นร้อยละ 65.90 และ 52.20 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ทำอาหารรับประทานเองที่บ้านเป็นประจำทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 40.70 ส่วนอุปกรณ์ประกอบอาหารก็ซื้อเป็นประจำทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 41.60 และการซื้อของใช้ในครัวเรือน ส่วนใหญ่จะซื้อด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 47.30

ตาราง 8 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามปัจจัยด้านกายภาพ

ปัจจัยด้านกายภาพ	ความถี่	ร้อยละ
การรณรงค์เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้าน		
ไม่มีการรณรงค์	101	44.70
มีการรณรงค์	125	55.30
รวม	226	100.00
วิธีการรณรงค์เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้าน*		
ประกาศเสียงตามสาย	106	46.90
เรียกประชุม	44	19.50
แจกแผ่นพับปลิวตามบ้าน	23	10.20
จัดทำป้ายรณรงค์	24	10.60
วิธีการจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้าน		
แบบเผาด้วยกันทุกชนิด	15	6.60
ทิ้งในที่รกร้างว่างเปล่า	44	19.50
เอามูลฝอยทิ้งรวมกันหมด โดยใส่ถุงดำ	137	60.60
จ้างบริษัทเอกชนเข้าไปเก็บตามบ้าน		
ให้แต่ละบ้านแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้ง	30	13.30
รวม	226	100.00

*ตอบ ได้มากกว่า 1 ข้อ

ตาราง 8 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีการรณรงค์เรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้านคิดเป็นร้อยละ 55.30 ส่วนวิธีการรณรงค์เรื่องการจัดการขยะมูลฝอย ในหมู่บ้านนั้นส่วนใหญ่เป็นการประกาศเสียงตามสาย คิดเป็นร้อยละ 46.90 รองลงมาคือเรียกประชุม คิดเป็นร้อยละ 19.50 การจัดทำป้ายรณรงค์ คิดเป็นร้อยละ 10.60 และแจกแผ่นพับปลิวตามบ้าน คิดเป็นร้อยละ 10.20 กลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีวิธีการจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้าน โดยการเอามูลฝอยทิ้งรวมกันหมด โดยใส่ถุงดำจ้างบริษัทเอกชนเข้าไปเก็บตามบ้าน คิดเป็นร้อยละ 60.60 รองลงมาคือการทิ้งในที่รกร้างว่างเปล่า คิดเป็นร้อยละ 19.50 ให้แต่ละบ้านแยกขยะมูลฝอย ก่อนทิ้ง คิดเป็นร้อยละ 13.30 และการเผาด้วยกันทุกชนิด คิดเป็นร้อยละ 6.60

4.1.3 ปัจจัยที่ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอย

4.3.1.1 การทดสอบปัจจัยภายในที่มีผลต่อความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอย

ตาราง 9 ผลการทดสอบปัจจัยภายในที่มีผลต่อความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	χ^2	Sig	แปลผล
เพศ	3.908	0.142	ไม่ส่งผล
ระดับการศึกษา	4.675	0.322	ไม่ส่งผล
อาชีพ	3.335	0.503	ไม่ส่งผล
ระยะเวลาอาศัยในหมู่บ้าน	19.375	0.004*	ส่งผล
ประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาขยะมูลฝอย	2.546	0.280	ไม่ส่งผล
ความต้องการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	8.775	0.012*	ส่งผล
ความสนใจเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้าน	10.325	0.006*	ส่งผล
ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	9.873	0.007*	ส่งผล

* sig < α = 0.05

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่าระยะเวลาอาศัยในหมู่บ้าน ความต้องการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ความสนใจเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้าน และความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ล้วนเป็นปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอยของผู้อยู่อาศัยในหมู่บ้านขวัญเวียง โดยการทดสอบนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.3.1.2 การทดสอบปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอย

ตาราง 10 ผลการทดสอบปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	χ^2	Sig	แปลผล
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	14.739	0.005*	ส่งผล
ประเภทบ้านที่อยู่อาศัย	1.390	0.966	ไม่ส่งผล
พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของผู้นำชุมชน	0.646	0.724	ไม่ส่งผล
พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของเพื่อนบ้าน	3.754	0.153	ไม่ส่งผล
การทำอาหารรับประทานเอง	5.646	0.227	ไม่ส่งผล
การซื้ออุปกรณ์ประกอบอาหารเอง	6.033	0.197	ไม่ส่งผล
การรณรงค์เรื่องจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้าน	1.370	0.504	ไม่ส่งผล
วิธีการจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้าน	6.020	0.645	ไม่ส่งผล

* sig < α = 0.05

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอยของผู้อยู่อาศัยในหมู่บ้านขวัญเวียง ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ซึ่งการทดสอบนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2 ระดับความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านขวัญเวียง

ตาราง 11 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามการระบุคำตอบวัดความรู้รายข้อ

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	ตอบถูก		ตอบผิด	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1. การจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ การคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิดก่อนการทิ้ง	168	74.30	58	25.70
2. ขยะมูลฝอย หมายถึง ของเสียที่อยู่ในรูปของแข็ง หรืออ่อนบางชนิดสามารถย่อยสลายเองได้ตามธรรมชาติเช่น เศษใบไม้ กระดาษ เศษอาหารแต่บางชนิดไม่สามารถย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ เช่นพลาสติก ขวดแก้ว	195	86.30	31	13.70
3. ขยะสด ได้แก่ เศษอาหาร พืชผัก เศษเนื้อสัตว์	214	94.70	12	5.30
4. เศษแก้ว พลาสติก ขวดน้ำ ใบไม้ กิ่งไม้ และกระดาษจัดเป็นขยะแห้ง	187	82.70	39	17.30
5. กระจังยามาแมลง แบคทีเรียมือถือ ถ่านไฟฉาย ถือเป็นขยะอันตราย	214	94.70	12	5.30
6. ขยะมูลฝอยที่เป็นขยะเปียกต้องรวบรวมไว้ในถังที่มีช่องระบายน้ำเพื่อให้ขยะมีน้ำหนักลดลง เพื่อความสะดวกในการขนถ่าย	136	60.20	90	39.80
7. ขยะมูลฝอยประเภทโฟม พลาสติก ก่อลงนม ใบไม้แห้งควรกำจัดโดยการเผาเพราะจะทำให้ปริมาณขยะลดลงได้มาก และเป็นวิธีที่สะดวก	168	74.30	58	25.70
8. ขยะมูลฝอยพวกขวดแก้ว ขวดพลาสติก กระจัง หนังสือพิมพ์ ที่ใช้แล้วควรกำจัดโดยการแยกไว้เพื่อขาย หรือนำมาใช้ซ้ำ	189	83.60	37	16.40
9. การแยกประเภทขยะมูลฝอยก่อนทิ้งโดยแยกเป็นขยะเปียก ขยะแห้ง และขยะอันตรายจะเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยลงได้	187	82.70	39	17.30

ตาราง 11 (ต่อ)

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	ตอบถูก		ตอบผิด	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
10. การลดปริมาณขยะมูลฝอย ควรลดปริมาณตั้งแต่ กระบวนการผลิต ซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด	176	77.90	50	22.10
11. การนำวัสดุ/สิ่งของที่ชำรุด เสียหายมาซ่อมแซม ให้สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้ เช่น โตะ แก้ว เสื้อผ้า เป็นวิธีการหนึ่งที่เป็นการนำขยะมูลฝอย มาใช้ประโยชน์ใหม่	196	86.70	30	13.30
12. เศษอาหาร เศษผัก ผลไม้ ควรมีการแยกทิ้งลงในภาชนะที่มีฝาปิด ไม้ร้ว หรือนำไปฝังกลบ	202	89.40	24	10.60
13. ขยะมูลฝอยเป็นบ่อเกิดของเชื้อโรคต่างๆ และเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของพาหะนำโรคได้แก่ แมลงสาบ หนู และยุงเป็นต้น	213	94.20	13	5.80

ตาราง 11 แสดงให้เห็นว่าในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่าร้อยละ 70 ขึ้นไป ยกเว้นเพียงเรื่อง ขยะมูลฝอยที่เป็นขยะเปียกต้องรวบรวมไว้ในถังที่มีช่องระบายน้ำเพื่อให้ขยะมีน้ำหนักลดลง เพื่อความสะดวกในการขนถ่าย คิดเป็นร้อยละ 60.20 เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนมีความรู้เรื่อง ขยะสดได้แก่ เศษอาหาร เศษผัก เศษเนื้อสัตว์ และเรื่องกระป๋องยาฆ่าแมลง แบตเตอรี่มือถือ ถ่านไฟฉาย ถือเป็นขยะอันตราย มากที่สุด คิดเป็นอัตราส่วนเท่ากันคือร้อยละ 94.70 รองลงมาคือเรื่อง ขยะมูลฝอยเป็นบ่อเกิดของเชื้อโรคต่างๆ และเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของพาหะนำโรคได้แก่ แมลงสาบ หนู และยุงเป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 94.20 เรื่องเศษอาหาร เศษผัก ผลไม้ ควรมีการแยกทิ้งลงในภาชนะที่มีฝาปิด ไม้ร้ว หรือนำไปฝังกลบ คิดเป็นร้อยละ 89.40 เรื่องการนำวัสดุ/สิ่งของที่ชำรุด เสียหายมาซ่อมแซมให้สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้ เช่น โตะ แก้ว เสื้อผ้า เป็นวิธีการหนึ่งที่เป็นการนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ใหม่ คิดเป็นร้อยละ 86.70 เรื่องขยะมูลฝอย หมายถึง ของเสียที่อยู่ในรูปของแข็ง หรืออ่อนบางชนิดสามารถย่อยสลายเองได้ตามธรรมชาติเช่น เศษใบไม้ กระดาษ เศษอาหาร คิดเป็นร้อยละ 86.30 เป็นต้น

ตาราง 12 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามภาพรวมของระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
น้อย ($x < \text{Mean}$)	85	37.80
มาก ($x \geq \text{Mean}$)	141	62.20
รวม	226	100.00

Min = 6.00 Max = 13.00 Mean = 10.83 Sd. = 1.60

จากตาราง 12 แสดงให้เห็นว่าภาพรวมของระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 62.20 นอกนั้นร้อยละ 37.80 อยู่ในระดับน้อย โดยมีคะแนนความรู้น้อยที่สุดที่ 6 คะแนน สูงสุดที่ 13 คะแนน คะแนนเฉลี่ย 10.83 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.60 คะแนน

4.3 ความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านขวัญเวียง

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง

ความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความตระหนัก
1. ขยะมูลฝอยที่มาจากบ้านเรือนมักเป็นมูลฝอยที่นำมาใช้ประโยชน์ซ้ำไม่ได้	0.78	0.65	ปานกลาง
2. ไม่มีความจำเป็นต้องแยกขยะก่อนการทิ้งทุกครั้ง	1.02	0.72	ปานกลาง
3. ปัญหามูลฝอยส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ภายและจิต	1.55	0.59	มาก
4. ขยะแห้งเช่นเศษใบไม้ เศษกระดาษที่เกิดในหมู่บ้านอาจเป็นต้นเหตุของการเกิดเพลิงไหม้ได้	1.64	0.56	มาก
5. การใช้กล่องโฟมเป็นการง่ายและสะดวกต่อการใส่อาหาร	1.25	0.77	ปานกลาง
6. สาเหตุของปัญหาขยะมูลฝอยมาจากนิสัยส่วนบุคคล	1.58	0.53	มาก
7. ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาของทุกคน	1.69	0.56	มาก
8. ขยะมูลฝอยคือสิ่งของไร้ค่าไม่ควรนำกลับมาใช้ซ้ำ	0.90	0.71	ปานกลาง
9. ความรุนแรงของปัญหาขยะมูลฝอยอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนได้	1.68	0.56	มาก
10. ปัญหาขยะมูลฝอยส่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อม	1.72	0.55	มาก
11. ควันที่เกิดจากการเผาขยะส่งผลเสียต่อสุขภาพโดยรวม	1.79	0.49	มาก
12. ขยะประเภทถุงพลาสติก กระดาษ ขวดน้ำ กระป๋อง ล้วนทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมได้	1.68	0.55	มาก
13. ขยะแห้งอันตรายเช่น กระป๋องสเปรย์ กระป๋องยาฆ่าแมลง ถ่านไฟฉาย หลอดไฟ เหล่านี้ต้องแยกกำจัดจากขยะประเภทอื่น	1.82	0.45	มาก
14. ปัญหาขยะมูลฝอยเกิดจากการจัดการไม่ดีพอ	1.74	0.53	มาก
รวม	1.49	0.65	มาก

ตาราง 13 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนผู้พักอาศัยในหมู่บ้านขวัญเวียงมีระดับความตระหนักต่อการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 1.49) พิจารณารายละเอียด พบว่า ความตระหนักที่อยู่ในระดับมากถึง 10 ประเด็น ได้แก่ ปัญหามูลฝอยส่งผลกระทบต่อสุขภาพ กายและจิต (ค่าเฉลี่ย 1.55) ขยะแห้งเช่นเศษใบไม้ เศษกระดาษที่เกิดในหมู่บ้านอาจเป็นต้นเหตุของการเกิดเพลิงไหม้ได้ (ค่าเฉลี่ย 1.64) สาเหตุของปัญหาขยะมูลฝอยมาจากนิสัยส่วนบุคคล (ค่าเฉลี่ย 1.58) ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาของทุกคน (ค่าเฉลี่ย 1.69) ความรุนแรงของปัญหาขยะมูลฝอยอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนได้ (ค่าเฉลี่ย 1.68) ปัญหาขยะมูลฝอยส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 1.72) ความถี่ที่เกิดจากการเผาขยะส่งผลกระทบต่อสุขภาพโดยรวม (ค่าเฉลี่ย 1.79) ขยะประเภทถุงพลาสติก กระดาษ ขวดน้ำ กระจัง ล้วนทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมได้ (ค่าเฉลี่ย 1.68) ขยะแห้งอันตรายเช่น กระจังสเปรย์ กระจังยาฆ่าแมลง ถ่านไฟฉาย หลอดไฟ เหล่านี้ต้องแยกกำจัดจากขยะประเภทอื่น (ค่าเฉลี่ย 1.82) ปัญหาขยะมูลฝอยเกิดจากการจัดการไม่ดีพอ (ค่าเฉลี่ย 1.74) นอกจากนี้ความตระหนักอยู่ในระดับปานกลาง 4 ประเด็น ได้แก่ ขยะมูลฝอยที่มาจากบ้านเรือนมักเป็นมูลฝอยที่นำมาใช้ประโยชน์ซ้ำไม่ได้ (ค่าเฉลี่ย 0.78) ไม่มีความจำเป็นต้องแยกขยะก่อนการทิ้งทุกครั้ง (ค่าเฉลี่ย 1.02) การใช้กล่องโฟมเป็นการง่ายและสะดวกต่อการใส่อาหาร (ค่าเฉลี่ย 1.25) ขยะมูลฝอยคือสิ่งของไร้ค่าไม่ควรนำกลับมาใช้ซ้ำ (ค่าเฉลี่ย 0.90)

4.4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้านขวัญเวียง

4.4.1 ความตระหนักต่อปัญหาขยะมูลฝอย

จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีผลต่อการเสริมสร้างความตระหนักต่อปัญหาขยะมูลฝอยในหมู่บ้านขวัญเวียง กลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนเห็นว่าผู้พักอาศัยในหมู่บ้านมีความตระหนักต่อปัญหาขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง (ความถี่ 74) และระดับน้อย (ความถี่ 52) มีสัดส่วนเพียงเล็กน้อยที่เห็นว่า ผู้พักอาศัยในหมู่บ้านมีความตระหนักต่อปัญหาขยะมูลฝอยในระดับมาก (ความถี่ 5) ทั้งนี้ ได้ระบุสาเหตุที่ผู้พักอาศัยในหมู่บ้านมีความตระหนักต่อปัญหาขยะมูลฝอยในหมู่บ้านน้อย เนื่องจากผู้พักอาศัยเห็นว่าการจัดการปัจจุบันที่มีรถเทศบาลมาจัดเก็บถังขยะหน้าบ้านสะดวกสบายอยู่แล้ว และยังระบุว่าถ้าจะคัดแยกขยะก็ต่อเมื่อมีเอกชนเข้ามารับซื้อไม่เช่นนั้นจะเป็นการเสียเวลาและเสียค่าใช้จ่ายในการซื้อถุงดำมากขึ้น แทนที่จะใช้ถุงเดียวใส่ขยะมูลฝอยรวมกัน ต้องซื้อถุงดำมากขึ้นเมื่อต้องคัดแยกขยะมูลฝอย และการดำเนินการ น่าจะเพียงพอต่อการจัดการขยะมูลฝอย หากมาจัดเก็บสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง

นอกจากนี้ ยังมีผู้ตอบบางคน (ความถี่ 14) ระบุว่ามีความกังวลต่อปัญหาขยะมูลฝอยประเภทใบไม้ กิ่งไม้แห้งที่รถเทศบาลไม่จัดเก็บ ซึ่งมักจะนำมากองรวมกันไว้ที่โล่งท้ายหมู่บ้าน ถ้ามีจำนวนมากพอจึงจะจ้างรถมาขนไปนอกหมู่บ้านหรือจ้างให้เผา ซึ่งระหว่างรอการจัดการนี้มีความเสี่ยงต่อการเกิดเพลิงไหม้ได้ง่าย โดยเฉพาะบ้านเรือนที่อยู่ท้ายหมู่บ้านบริเวณที่มีการนำใบไม้ กิ่งไม้มากองไว้มีความกังวลมาก

4.4.2 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้านขวัญเวียง

ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการขยะแห้งในหมู่บ้านนั้น กลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือน (ความถี่ 41) เห็นว่ามีปัญหาในการกำจัดขยะประเภทใบไม้ กิ่งไม้ ที่ไม่สามารถบรรจุในถุงดำได้ ส่วนขยะประเภทกระดาษหรือถุงพลาสติกที่สามารถบรรจุถุงดำได้จะกำจัดโดยบรรจุถุงดำ ดังนั้น ขยะประเภทใบไม้ กิ่งไม้ จึงถูกนำไปกองรวมๆ กันไว้ ถ้ามีจำนวนมากจึงจะจ้างรถมาขนไปทิ้ง หรือบางบ้านที่มีพื้นที่ว่างโล่งแจ้งกำจัดโดยการเผา ทำให้เกิดกลิ่นและควันรบกวนบ้านใกล้เคียง และกังวลว่าอาจเกิดเพลิงไหม้ได้

ส่วนความคิดเห็นต่อการจัดการขยะเปียกนั้น กลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือน (ความถี่ 25) เห็นว่าการจัดการโดยบรรจุถุงดำเหมาะสมดีแล้ว แต่ควรมัดปากถุงให้แน่น และวางให้พ้นการรบกวนของสุนัขและแมวระหว่างรอการจัดเก็บจากรถเทศบาล

สำหรับขยะอันตรายนั้น กลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือน (ความถี่ 13) ระบุว่ามีการพยายามจะแยกทิ้งถุงดำคนละใบกับขยะประเภทอื่น แต่ถ้ามีจำนวนน้อยเกินไปจะเลือกทิ้งรวมกันเพื่อความสะดวกและประหยัด แม้ว่าจะทราบว่าไม่ถูกต้องก็ตาม

4.4.3 การจัดการมูลฝอยที่เหมาะสมกับหมู่บ้านและวิถีชีวิต

กลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือน (ความถี่ 112) ระบุว่า ควรจัดสถานที่ทิ้งมูลฝอยขายได้เพื่อนำรายได้เป็นค่าใช้จ่ายส่วนกลาง หรือค่าใช้จ่ายที่เกิดประโยชน์ต่อชุมชนโดยรวม ในขณะที่ผู้ตอบบางส่วน (ความถี่ 52) ระบุว่าควรมีรถรับซื้อของเก่าเข้ามารับซื้อในชุมชน ประมาณเดือนละ 1-2 ครั้ง เพื่อมีเวลารวบรวมขยะมูลฝอยที่ขายได้ และผู้ตอบอีกจำนวนหนึ่ง (ความถี่ 47) เห็นว่าควรใช้วิธีการเดิมคือ การทิ้งมูลฝอยรวมกันทั้งหมด ให้รถจัดเก็บนำไปคัดแยกและกำจัดต่อไป (ความถี่ 35) นอกจากนี้ ผู้ตอบเพียงเล็กน้อย (ความถี่ 7) เห็นว่าควรแยกมูลฝอยเปียกและมูลฝอยแห้งก่อนทิ้ง